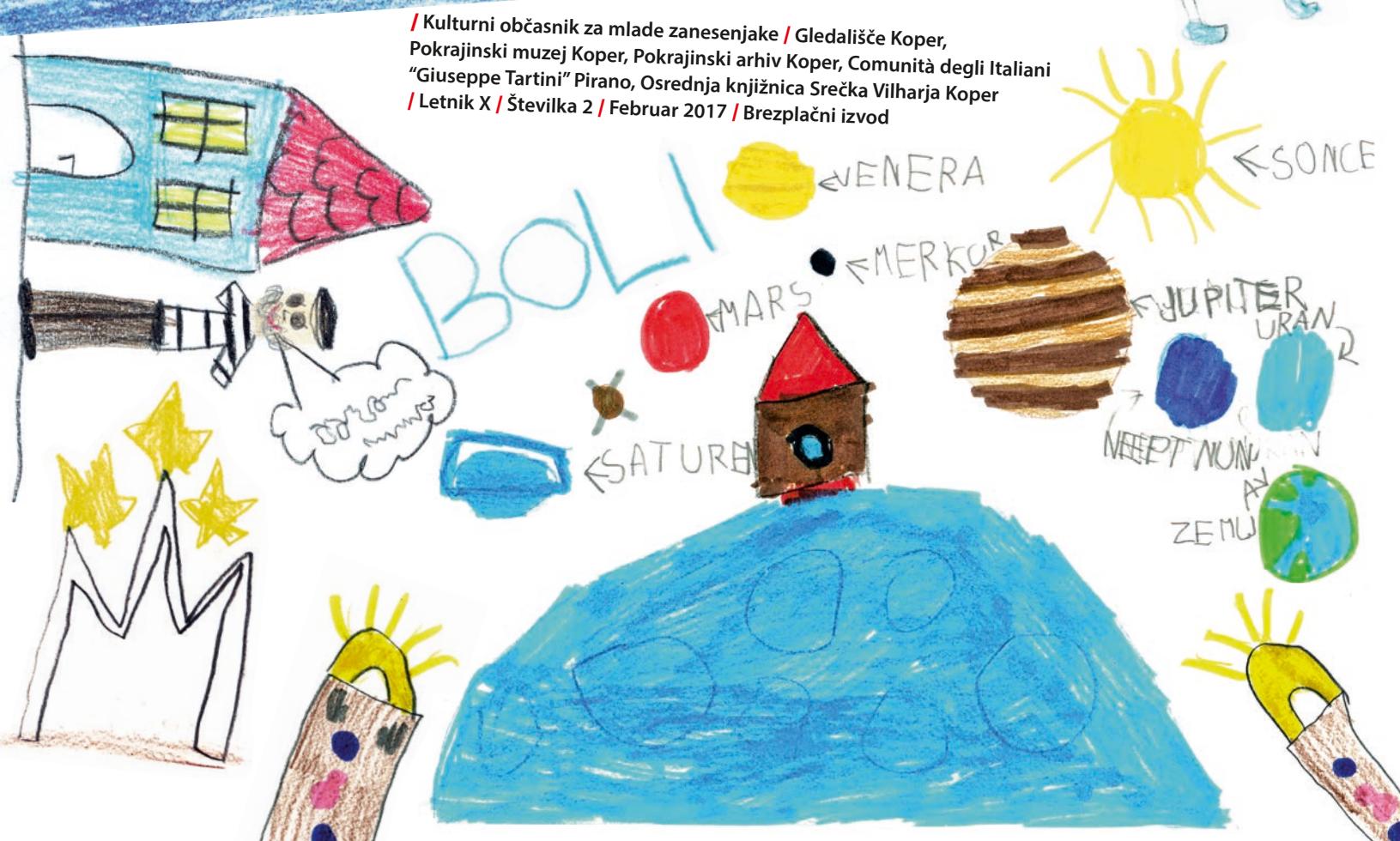

SVETILNIK

Poštnina plačana pri pošti
6101 Koper – Capodistria
TISKOVINA

/ Kulturni občasnik za mlade zanesenjake / Gledališče Koper,
Pokrajinski muzej Koper, Pokrajinski arhiv Koper, Comunità degli Italiani
"Giuseppe Tartini" Pirano, Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper
/ Letnik X / Številka 2 / Februar 2017 / Brezplačni izvod

Gledališče in kultura

To, da je gledališče kulturna ustanova, in to, da se v gledališču dogaja kultura, vemo vsi. Ampak kaj je tisto **kulturno v gledališču in gledališki predstavi?** Kako se ta gledališka kultura prenaša na vse tiste obiskovalce, ki obiskujejo predstave?

Jaz bi rekla nekako tako; **vsebine gledaliških predstav** se dotikajo vseh področij našega življenja in kultura je tisto, kar označuje način življenja pripadnikov neke družbe. Kultura se dotika, preučuje, zajema navade, prepričanja, vedenjske vzorce, znanje, jezik, materialne proizvode, ki jih ustvarja človek. Ob prebiranju tega besedila se nam zdi, da je kultura čisto vse, kar v vsakdanjem življenju počnemo.

In kaj počnejo dramski liki v namišljenih svetovih gledališča? Vse to, kar počnemo mi, ljudje iz mesa in krvi v vsakdanjem življenju. V gledališče hodimo gledat vsakdanje življenje nekih ljudi ali skupnosti in se preko njihovega načina življenja, komuniciranja, odzivanja na težave lahko veliko naučimo tudi o lastnem delovanju v vsakodnevnužem življenju.

Vsako leto oktobra, ko gledališče na stežaj odpre vrata vam, otrokom in mladostnikom, s **Festivalom pri svetilniku**, vam z vsako novo predstavo prikaže del kulturnega življenja dramskih junakov. Vi jih opazujete, se z njimi poistovetite, jih ocenujete in se z njimi primerjate. Ugotovite, koliko kulture ste videli in doživeli znotraj ogleda ene gledališke predstave. S tem, kako v gledališče pridete, kako se tam vedete, pa vi nam prikažete svojo kulturo obnašanja.

Kultura je kot energija, ne da se je izničiti, samo preobrazimo jo lahko. In vi, obiskovalci, to preobrazbo zelo uspešno ustvarjate s tem, ko nas po festivalu zasujete s pismi ter **odzivi na predstave** in vsebine, ki ste si jih ogledali. In ti vaši prispevki so kulturni prispevki, v katerih ustvarjalcem kažete svoje razmišljjanje.

In to je vaša zgodba, ki ji vsi mi, ki gledališke predstave ustvarjamo, z veseljem prisluhnemo. *

Mnenja o gledališki predstavi *Gledališka vaja*

Gledališče Koper

Spoštovana Katja Pegan, ogledal sem si vašo predstavo Martin Krpan. Iz te predstave sem se naučil, da je dobro biti pošten, pravičen, da je treba pomagati prijateljem in da včasih resnica lahko boli. Lagati pa ni dobro, ker se zaradi laži lahko zaide v težave. * *Jan, 6. r, OŠ Lucija*

Spoštovana Režiserka Katja Pegan!

Pozdravljeni Katja Pegan, kako se imate. Lepo ste ustvarili to zgodbo. Všeč mi je bila. Med predstavo prav pride malo smeha. Všeč so mi takšne predstave. Najbolj pa sem užival, ko je gospa Desa Muck govorila po telefonu v angleškem jeziku. Iz vaše zgodbe sem se veliko naučil! * *Aleks, 6. r, OŠ Lucija*

Foto: Jaka Varmuž

Spoštovana režiserka Katja Pegan

Predstava se mi je zdela prekrasna, zanimiva in zelo zabavna. Še nikoli nisem gledala tako smešne in prekrasne predstave. Najlepša sta bila začetek in konec. Na začetku se mi je zdelo zelo čudno, ko je prišel Jaša Jamnik. Čudila sem se, da je prišel pogledat, ali je kaj narobe. Ko je prihajal na oder in začel govoriti mi je bilo že vse jasno. Konec mi je bil zelo všeč, ker se srečno konča. Rada bi si še enkrat ogledala nastop Gledališka vaja in se še enkrat toliko nasmejala, kot sem se 10. 10. 2016. Predstava je bila enkratna. * *Dominika, 6. r, OŠ Lucija*

Foto: Jaka Varmuž

Spoštovana režiserka, Katja Pegan! V ponedeljek, 10. 10. 2016, sem si z razredom ogledal vašo gledališko predstavo Gledališka vaja in neizmerno užival, ker je duhovita in razburljiva. Iz nje sem se naučil, da je treba v življenju velikokrat improvizirati in da je lepo biti točen. Upam, da boste naredili še veliko takih predstav. * Filip, 6. r, OŠ Lucija

Foto: Jaka Varmuž

Mnenja o gledališki predstavi *Nekoč, ko nas ni bilo več*

Lutkovno gledališče Ljubljana

Foto: Miha Fras

Menim, da je predstava zelo realistično predstavila prikrite stvari marsikatere slovenske družine. Številni so se najverjetneje poistovetili s kakšno od situacij v družini, ki je bila opisana v gledališču. Osebno mi je bila predstava všeč, mislim pa, da bi si jo morali ogledati tudi odrasli in ne samo otroci. * Predstava je bila zanimiva, igralci

Foto: Miha Fras

so dobro prikazali čustva svojih likov in zelo dobro so jo odigrali. Všeč mi je bila. * Predstava mi je bila všeč, ker govori o današnjih težavah v družinah. * Predstava mi je bila všeč, ker je bila dobro odigrana in govori o težavah v družinah, ki jih je vedno več. Všeč mi je bilo, ko se je psihiatrinji pridružil igralec, saj so se vsi bolj sprostili, o takih stvareh je pred občinstvom težko govoriti. To se je tudi videlo, ko se je zelo hitro zamenjala tema. * Predstava je bila zanimiva in drugačna. Pritegnila je

Foto: Miha Fras

pozornost otrok, vsebina je bila primerna občinstvu, čeprav morda nekateri niso razumeli vsebine. * Predstava mi je bila zelo všeč, saj je bila drugačna in je prikazala drugačno življenje, ko se starši ločijo in pozabijo na otroka. * Devetošolci OŠ Lucija

Hvala šolarjem za njihov pogled na prikazane vsebine. Čeprav pisma, ki smo jih pravkar prebrali, niso gledališka predstava, si ob njih lahko ustvarimo svojo podobo, kako so učenci spremajali predstave in kako so o njihovih vsebinah razmišljali. Morda to kdaj lahko postane snov za novo gledališko predstavo. Kdo ve? In tako se je kultura, ki smo jo v gledališču ponudili v obliku gledališke predstave, pretvorila v kulturo v obliku pisane besede in iz te pisane besede se morebiti lahko prelevi v risbo ali ... v kar koli, kar vam domišljija narekuje. In kaj lahko rečemo, preden postavimo piko; kultura ni zamejena daljica, ampak je neskončna premica, ki jo ustvarjamo, oblikujemo, preoblikujemo mi vsi. * Samanta

KP v PMK 3?!*

1. nalog: Prišla je ura resnice!

Če si pozorno prebral prejšnji številki Svetilnika, ti ne bo pretežko rešiti spodnje križanke. Svetilnike (za pomoč) lahko najdeš tudi na naši spletni strani:
http://www.pokrajinskimuzejkoper.si/si/muzej/26_izobrazevalni-program-za-otroke-mladino-in-druzine

9

Koprski
zdravnik
in
izumitelj
Santorio

...

1 Stilno obdobje, v katerem je ustvarjal slikar Vittore Carpaccio

2 Plemič, ki je poveljeval koprski galeji v boju proti Turkom pri Lepantu: Domenico ...

3 Koprski škof, ki je napisal znamenito delo o Kopru Corografia Ecclesiastica ...: Paolo ...

4 Od 1279 do 1797 so Kopru vladale ...

5 V času Bizanca se je Koper imenoval Justino ...

6 V muzeju hranimo serijo portretov koprskih plemiške družine, ki ji pripada tudi glasbenik Antonio ...

7 Prvo znano poimenovanje Kopra

8 Na veduti mesta Koper iz okoli leta 1600 so lepo vidne tudi »morske njive«, kjer so želi »belo zlato«

2. naloga: Drži? Ne drži?

Preberi spodnje trditve o zgodovini Kopra in poskusи ugotoviti, ali so resnične ali pa smo pustili domišljiji prost pot:

- a. Na Muzejskem trgu nasproti muzeja so arheologi našli podzemni zbiralnik vode — cisterno.
 - b. Koprski plemiči so v znak prijateljstva z Ludvikom XIV. — sončnim kraljem za grb mesta izbrali sonce.
 - c. Na trgu Brolo je nekoč stal sramotilni steber, ob katerega so privezovali razgrajače in nepridiprave.
 - d. V znameniti bitki pri Lepantu so se proti Turkom na strani Benečanov borili tudi Koprčani.
 - e. Predsednik Jugoslavije Josip Broz Tito je večkrat obiskal Izolo in Piran, Kopra pa nikoli.
 - f. Po legendi naj bi golobica leta 1380 Izolo rešila pred napadom Genovežanov, nakar so le-ti svoje ladje usmerili proti Kopru in ga napadli.
 - g. Ko je stopil na koprski otok, je Napoleon izjavil:
»Napravite mi to mesto francosko!«
 - h. Koper ni nikoli imel obzidja, saj ga je varovala že lega na otoku.
 - i. Pred 50 leti je koprská avtobusna postaja stala ob mandraču, ob izteku Kidričeve ulice proti morju.
 - j. Koper je imel že v srednjem veku pod morjem speljan vodovod z lesenimi cevmi.
 - k. V Kopru so v preteklosti imeli frančiškanski, dominikanski, kartuzijanski in servitski samostan.
 - l. Kidričeva ulica, na kateri stoji muzej, se je v preteklosti imenovala Via Santorio.
 - m. Ioannis Kapodistrias, ki leta 1828 postane prvi predsednik neodvisne Grčije, je po rodu iz Kopra.
 - n. Najstarejše znane izkopanine na koprskem otoku segajo v čas koliščarjev, približno 3000 let pred našim štetjem.
 - o. V Taverni je bilo nekoč skladišče soli, pozneje pa gostilna, ribarnica in trgovina športne opreme.

Se nadaljuje ... * Brigit

Hesitativa: a) (dži), b) (ne dži), c) (dži
ca Tacke, e) (ne dži): Ti to je kope
meset v času francoske nadvalnice
janskega samostana v Kopru u hri-
drži: Kapsodistična izjava ki korpi
so iz česa rimske antike o) drži

Ustvarjalnice — napovednik

8. februar, slovenski kulturni praznik

V sredo, 8. februarja, med 10. in 12. uro vabimo družine in vse radovedne obiskovalce na **Lov na zaklad** po muzejskih zbirkah. Odkrivali boste muzejske zaklade, se zabavali in učili z **novimi delovnimi listi** ter raziskovali našo preteklost **v novih pedagoških kotičkih**, ki počasi rastejo v prostorih muzeja. Na koncu boste lahko v večnamenskem prostoru preverili svoje poznavanje muzejskih predmetov z **igrico Spomin**.

Dejavnosti so brezplačne. *

Zimske počitniške delavnice

**V torek, 28. 2. , in v sredo, 1. 3. 2017,
bodo od 10. do 12. ure potevale
počitniške delavnice.** Seveda bomo
spet odkrivali muzejske zasluge – katere
in kako, pa naj ostane skrivnost! *

**Postani soustvarjalec razstave
— pošlji svoj selfie**

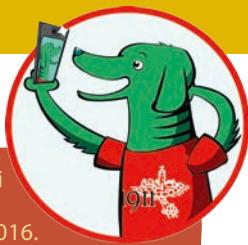
V muzeju pripravljamo razstavo o Kopru. Vanjo bi radi vključili tudi slike, zgodbe, mnenja in razmišljanja mladih Koprčanov, zato te vabimo, da nam pošlješ svojo fotografijo, posneto v tebi ljubem kotičku Kopra.

Ne pozabi napisati, zakaj ti je prav ta del Kopra všeč, kaj se je tam zgodilo ... in morda bo tvoj selfie z zgodbo krasil naš »**zid slavnih**« – **mozaični prikaz Koprčanov in njihovih zgodb** na novo nastajajoči razstavi o Kopru. Najdeš nas na Facebooku, Instagramu, Twitterju in Snapchatu ali nam pišeš na **reks@pokrajinski muzei koper.si**. *

Muzejska jesen na fotografijah

Letos smo se v projektu *Dedičina okoli nas* z otroki Vrtca Koper posvetili velikemu renesančnemu slikarju Carpacciu ter njihove likovne izdelke predstavili na odprtju Dnevov evropske kulturne dediščine 5. oktobra 2016.

Oktobra sta atrij palače zasedli ogromni sliki, ki ju je za koprsko glavno cerkev pred 500 leti ustvaril slikar Vittore Carpaccio. Zanj so skrbeli restavratorji iz Restavratorskega centra ZVKDS; večkrat smo jih opazovali pri njihovem delu, ki zahteva veliko natančnosti in potrpljenja.

Po sledeh slikarja Carpaccia smo se podali tudi na oktobrski delavnici *Z igro do dediščine* in se v ustvarjanju preskusili tudi sami.

V projektu *Znanost za življenje* smo na *Noči raziskovalcev* 30. septembra 2016 na muzejskem vrtu priredili skoraj prava arheološka izkopavanja.

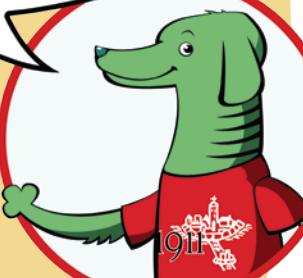
V decembru smo na delavnici adventnih šeg in navad »okrasili drevesce, kot so ga nekoč«.

Podiramo rekord:
samo v mesecu oktobru smo našteli
662 otrok in 61 učiteljev na muzejskih
 vodstvih in delavnicah – učenci ste prišli v 35
 skupinah in sodelovali na 39 dejavnostih!

Bravo za vse nas!

*
Brigita

Spoznaj arhiv

ob 60. obletnici

Pokrajinskega arhiva Koper

Pokrajinski arhiv Koper je v letu 2016 praznoval šestdeset let svojega obstoja. V Kopru ima prostore v nekdanjem samostanu klaris, njegova oddaljena enota pa je na naslovu Savudrijska 5 v Piranu.

Čeprav praznujemo šele šestdeset let, je obdobje organizirane arhivske dejavnosti v Slovenskem primorju bistveno daljše, saj traja 139 let od namestitve prvega arhivarja grofa Stefana Rote v Piranu in kar 405 let od namestitve arhivista Agostina Vide v Kopru.

Nastanek arhiva v Kopru je povezan z ustanovitvijo Mestne knjižnice Koper, ki je poleg knjižnega zbirala in hranila tudi arhivsko gradivo. Arhiv je 1. oktobra 1953 postal samostojna služba v okviru Občinskega ljudskega odbora Koper, njegov prvi upravnik pa prof. Mario Bratina. 25. februarja 1956 je bil ustanovljen Mestni arhiv Koper za izvajanje varstva arhivskega gradiva za občino Koper. 13. oktobra 1967 se je arhiv preimenoval v Pokrajinski arhiv Koper.

V Piranu so mestnega arhivarja namestili pred 140 leti, občina Piran pa je Mestni arhiv

ustanovila pred 130 leti. Leta 1891 ga je združila z Mestno knjižnico (vodil ga je prof. Domenico Vatta). Leta 1955 je bil ustanov-

Ijen Mestni arhiv Piran, ki je 1974 leta postal enota arhiva v Kopru.

Danes arhiv skrbi za arhivsko gradivo ustvarjalcev v šestih upravnih enotah (Ilirska Bistrica, Izola, Koper, Piran, Postojna, Sežana) oziroma v desetih občinah (Ankaran, Divača, Hrpelje-Kozina, Ilirska Bistrica, Izola, Komen, Piran, Pivka, Postojna, Sežana) in eni mestni občini (Koper).

Pokrajinski arhiv Koper spada med manjše arhive, saj v svojih depojih hrani okoli 6,5 km arhivskega gradiva. Pohvali pa se lahko z nekaterimi najstarejšimi zvrstmi gradiva v slovenskem prostoru (npr. mestni statuti, notarske in vicedominske knjige). Če omenimo dragotine iz naše zakladnice, nas čas odnese do leta 1173, do najstarejše listine v fondu piranske komune, ter do leta 1332 in najstarejše listine v fondu koprske komune. Hranimo več kot 8700 testamentov, 1800 notarskih pergamentnih listin, 170 dukalov (pisma beneškega doža), gradivo pomembnih rodbin, pravosodja, uprave, šolstva, gospodarstva, društev, združenj ... *

Nada

Reši naloge:

Pokrajinski arhiv Koper je bil ustanovljen leta:

- 2016
- 1856
- 1956
- 1612

Arhiv ima sedež v:

- samostanu sv. Klare v Kopru
- samostanu avguštink v Kopru
- samostanu sv. Ane v Kopru
- samostanu sv. Frančiška v Piranu

Arhiv ima svojo enoto v:

- Postojni
- Piranu
- Ilirske Bistrice
- Izoli

Koliko metrov arhivskega gradiva hrani arhiv?

- 65.000 metrov
- 6.500 metrov
- 650.000 metrov
- 650 metrov

Koliko je stara najstarejša listina v arhivu?

- 1173 let
- 685 let
- 108 let
- 844 let

V arhivu hranimo več kot 10.000 ...

- testamentov in dukalov
- testamentov
- notarskih pergamentnih listin
- notarskih pergamentnih listin in testamentov
- *

La Comunità degli Italiani di Pirano organizza **incontri, laboratori, corsi** anche per bambini e ragazzi. Oltre alle attività che conosciamo, come gli incontri mensili del laboratorio creativo degli **Inventastorie** e quelli dell'**ora della fiaba** in Casa Tartini a Pirano curiamo pure l'apprendimento della musica con il **corso di chitarra**, guidato da Vanja Pegan, e quello di **mandolino** guidato da Arcangelo Svettini. Recentemente alle attività in corso si sono aggiunte il laboratorio di **disegno e scultura** guidato da Miriam Elettra Vaccari ed il corso di **design della moda** guidato da **Scilla Gortan** che vi presentiamo su questo numero della rivista.

Laboratorio di disegno e scultura

Nel mese di Novembre abbiamo cominciato un laboratorio di attività artistiche con i bambini delle prime tre classi della Scuola Elementare Italiana di Santa Lucia.

Le prime attività sono state propedeutiche per creare un gruppo di lavoro e un clima di collaborazione fra i bambini che frequentano classi diverse.

Abbiamo cominciato con il laboratorio **"L'albero piatto di carta"** suggerito da Bruno Munari, che favorisce un atteggiamento di cooperazione fra i bambini, e mette in gioco le facoltà motorie, la fantasia e la relazionalità.

Ci siamo poi addentati nella sfera della **ceramica**, imparando come trasformare del materiale informe in un oggetto che poi cotto rimarrà al bambino come ricordo della sua esperienza. Per prime abbiamo realizzato delle semplici saliere; piccole ciotole con il coperchio, dall'esperienza i bambini hanno imparato la tecnica del colombino e alcune regole fondamentali sull'argilla. Abbiamo proseguito con progetti mano amano

la necessità di realizzare questi particolari che rendono unico il suo artefatto e, chiedendo aiuto o trovando da soli la

soluzione, spesso cooperando fra loro e scambiandosi piccole figurine, trasformano la loro palla di argilla in un piccolo racconto. *

Miriam Elettra Vaccari

più complessi, pesci e altre creature del mare, che mettono in gioco le capacità manuali dei bambini ma anche, e soprattutto, quelle immaginative. Realizzare una casetta non basta, il bambino, incoraggiato, sente poi il bisogno di aggiungere dei parti-

colari, degli oggetti riconoscibili che rendono la sua casetta speciale, ed ecco che compaiono galli sui tetti, gatti sulle porte, tavoli e sedie, passaggi segreti... E lo stesso accade con le barche, equipaggiate poi di salvagenti, ancore, panchine, tende, ceste per raccogliere le "cose misteriose che si trovano in mare". La fantasia accende nel bambino

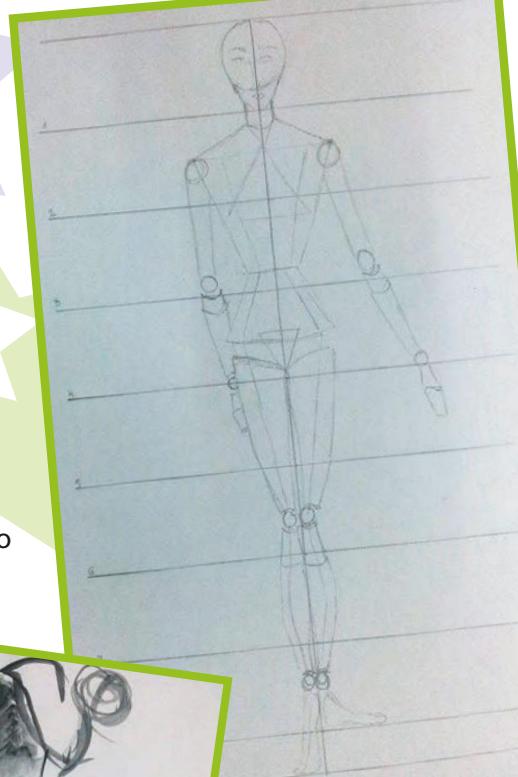
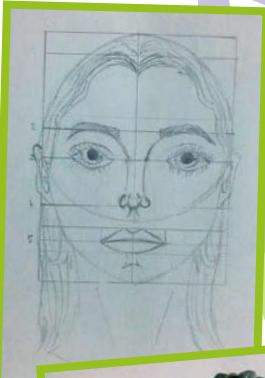

Corso "Design della moda"

Figura umana:

- Riproduzione del canone greco e del canone moda.
- Corpo umano in varie pose.
- Particolari del viso: occhi, naso, bocca
- Studio del viso con colore e chiaro scuro.
- Riproduzione di immagini di moda con acquerelli e colori acrilici.
- Elaborazione di un figurino personalizzato con il proprio stile partendo da ciò che si è appreso con la riproduzione dei canoni di riferimento studiati precedentemente.
- Rappresentazione del proprio figurino attraverso collage con materiali diversi su carta.

* Scilla Gortan

Berimo z Rovko Črkolovko

V šolskem letu 2016/2017 smo v Osrednji knjižnici Srečka Vilharja organizirali **bralno tekmovanje Berimo z Rovko Črkolovko**, namenjeno vsem petošolcem. Zakaj ravno petošolcem? Opažamo, da je ravno pri tej starosti zelo velik upad zanimanja za branje in posledično tudi opravljanja bralne značke.

Z bralnim tekmovanjem spodbujamo branje in opravljanje bralne značke tudi z **zunanjo motivacijo**, kot je nagrada. Učenci ne tekmujejo med seboj kot posamezniki, saj vemo, da so med njimi tudi izjeme, ki zelo rade in veliko berejo, temveč kot **razredi**. Pogoj, da se razred uvrsti med možne zmagovalce, je, da **vsak** izmed učencev razreda **prebere vsaj eno knjigo**. Zmagovalce čaka izlet.

V tekmovanje je vključenih 43 naslovov.

Več o samem tekmovanju, knjigah in avtorjih si lahko preberete na:
<http://bralnotekmovanje.blogspot.si/> *

Urška

Grašč

Beremo s tačkami

Na Oddelku za mlade bralce smo skupaj z Društvom Tačke pomagačke začeli izvajati delavnico branja s pomočjo psa **Beremo s tačkami**. Nova ponudba pomeni za nas pomembno pridobitev. Delavnico se izvaja po mednarodno priznanem programu **R. E. A. D., The Reading Education Assistance Dogs**. Osnovni namen programa Beremo s tačkami je **pomagati otrokom pri izboljšavi govornih in komunikacijskih spretnosti ter pri osvajanju in utrjevanju bralnih veščin** s pomočjo neobičajnega poslušalca — terapevtskega psa.

Delavnico izvajata dva terapevtska para: **Vesna Bidoli** in njena **Bela** ter **Urška Ferletič** in **Grin**.

Poleg individualnih ur izvajamo tudi bralne urice s kužkom, ki potekajo dvakrat mesečno kot dopolnilo klasičnim uram pravljic. Razpored najdete na tej povezavi: <http://oddelekzmladebralcekp.blogspot.si/p/dogodki.html>

Vljudno vabljeni! * **Urška**

Mini kulturni kviz

- 1 Če rečem Vrba, s tem mislim na ...?
- 2 Veter je s pročelja, na katerem piše Pekarna, odnesel polovico table. Kaj je na njej pisalo?
- 3 O čem blazno resno razpravlja Desa Muck?
- 4 Živalske novice je mogoče kupiti v vsaki trafiki?
- 5 Kaj lahko začinimo s soljo, ki jo je tihotapil Martin Krpan?
- 6 Loli in Boli sta bratec in sestrica?
- 7 Neke noči se nenavadno, negovoreče bitje po nesreči prekučne z Lune in pade na Zemljo. Kdo je to bitje?
- 8 Lagati ni lepo. Kaj hitro se ti lahko ... podaljša.
- 9 Če ti voda ni preveč všeč, te lahko hitro zamenjajo za črnega zamorca. Enega že poznamo. Koga?
- 10 Zaspanka si je morala na glavo poveznoti ruto, v katero je skrbno spravila svoje ... lase. Nikoli ne veš, kaj se ljudem plete po glavi, ko ... zagledajo.

*Pravilno odgovori na vprašanja. Odgovore nam pošlj na naslov Gledališče Koper, Verdijeva 3, 6000 Koper, s pripisom ZA SVETILNIK, ali na elektronsko pošto info@gledalisce-koper.si, s pripisom KVIZ/SVETILNIK. Prvi trije prispieli pravilni odgovori prejmejo eno vstopnico za ogled otroške gledališke predstave. ** Samanta